

Kirkkonummen toimielinten eettiset ohjeet, sivistys- ja vapaa-aikalautakunnan lausunto

Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta 25.01.2024 § 3

840/00.01.02/2023

Valmistelija	Kunnanjohtaja Virpi Sailas etunimi.sukunimi@kirkkonummi.fi, puh. 09 29671 (vaihe)
Päätösehdotus	Sivistysjohtaja Ikonen Eeva-Kaisa Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta päättää antaa huomionsa eettisistä ohjeista ja ohjeesta epäasiallisen käytöksen käsittelemisestä luottamustoimielimissä.
Käsittely	Kunnanjohtaja Virpi Sailas esitteli toimielinten eettiset ohjeet ja ohjeen epäasiallisen käytöksen käsittelemisestä luottamustoimielimessä. Käsittelyn aikana puheenjohtaja Kari Virtanen teki seuraavan evästyksen jatkokäsittelyyn: Kohta: Epäasiallinen ja vastuuton käytös. Ohjeeseen on kirjattu epäasiallisesta käytöksestä alakohta: - jokaisen itse määrittelemän henkilökohtaisen koskemattomuuden rikkominen. Ulkopuolinen ei voi tietää jokaisen itse määrittelemän henkilökohtaisen koskemattomuuden aluetta tai rajoja. Ehdotan evästyistä ohjeen käytännön toteutukseen: Osana eettistä ohjetta määritellään turvallisen tilan periaatteet kokouksiin ja tapahtumiin, jossa todetaan että osallistujat eivät tee tilaisuudessa mitään oletuksia muiden osallistujien suhteen. Evästyistä kannattivat Maarit Orko, Heidi Castrén, Tero Suominen ja Patrik Lundell. Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta hyväksyi evästyksen yksimielisesti.
Päätös	Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta päätti päätösehdotuksen mukaisesti evästyksellä: Osana eettistä ohjetta määritellään turvallisen tilan periaatteet kokouksiin ja tapahtumiin, jossa todetaan että osallistujat eivät tee tilaisuudessa mitään oletuksia muiden osallistujien suhteen.
Tiedoksi	-
Selostus	Kirkkonummen kunnan eettiset ohjeet on laadittu kunnan toimivan johtamisen ja yhteistyön tueksi sekä lisäämään avoimuutta yhteisistä toimintatavoista. Valmistelu on osa kunnan strategian uudistamista ja sen vaikuttavaa toimeenpanoa. Eettiset ohjeet on määrä hyväksyä Kirkkonummen kuntastrategian hyväksynnän yhteydessä alkuvuodesta 2024. Valtuuston hyväksymät eettiset ohjeet ovat samalla myös strategian toimintatapaohje, joka linjaa kunnassa toimivien luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden toimintaa ja yhteistyötä.

Laadinta käynnistyi lokakuussa valtuuston iltakoulussa

Eettisen ohjeiston luonnos on laadittu valtuuston 9.10.2023 pitämän iltakoulun ennakkotehtävän ja iltakoulussa käytyjen Erätauko-dialogien aineiston pohjalta. Dialogeja käytiin yhteensä yhdeksän, joista kolme käytiin ruotsiksi ja kuusi suomeksi. Ennakkotehtävällä ja dialogeilla haettiin luottamushenkilöiden ajatuksia ja näkemyksiä eettisten ohjeiden pohjaksi. Näiden kautta ohjeistoon on noussut Kirkkonummen luottamushenkilöille merkityksellisiä asioita. Lisäksi kokonaisuutta täydennettiin ohjeella

epäasiallisen käytöksen käsittelemisestä luottamustoimielimissä. Epäasiallisen käytöksen kohtaamisen ohje nähtiin tärkeänä osana eettisiä ohjeita.

Dialogeissa (9.10.) puhuttiin omasta kokemuksesta ja niissä pyrittiin ymmärtämään omia ja toistemme ajatuksia sekä asiakokonaisuutta paremmin. Keskustelut olivat luottamuksellisia ja niissä noudatettiin rakentavan keskustelun pelisääntöjä. Keskusteluista laadittiin yhteenveto, josta yksittäisten luottamushenkilöiden näkemykset ei ole tunnistettavissa.

Eettisten ohjeiden osa-alueet

Eettiset ohjeet rakentuvat viidestä eri osa-alueesta ja niiden keskeisimmät nostot on koottu huoneentauluksi:

Arvostava käytös ja rakentava keskustelukulttuuri

- Arvostava käytös ja kunnioitus luovat toiminnan perustan
- Rakentava keskustelukulttuuri ja dialogisuus ovat vuorovaikutuksen keskiössä

Vastuullinen ja johdonmukainen tiedolla johtaminen

- Strategia ohjaa päätöksentekoa
- Toimimme vastuullisesti ja demokraattisesti
- Valmistaudumme huolella
- Johdamme tiedolla ja sitoudumme päätöksiin

Osallisuuden ja avoimen hallinnon kehittäminen

- Osallisuus on edellytys demokratialle
- Hallinnon avoimuus on johdon vastuulla

Luottamushenkilöiden yhteistyön vahvistaminen ja puheenjohtajien rooli

- Valtuustoryhmien puheenjohtajien rooli on keskeinen
- Valtuustoryhmien yhteistyö on vuorovaikutteista
- Valtuustoryhmien välinen yhteistyö on rakentavaa

Yhteisiin toimintatapoihin sitoutuminen ja arviointi

- Eettiset ohjeet luovat yhteistä toimintatapaa
- Annamme palautetta kunnioittavasti
- Puutumme epäasialliseen käytökseen matalalla kynnyksellä
- Arvioimme ohjeiston toteutumista säännöllisesti

Epäasiallisen käytöksen käsitteleminen luottamustoimielimissä

Eettisen ohjeiston valmistelun aikana nähtiin tärkeäksi ottaa epäasiallisen käytöksen puheeksi ottaminen sekä yhdessä sovitut toiminta- ja käsittelytavat mahdollisten tilanteiden ratkaisemiseksi osaksi eettistä ohjeistoa. Epäasiallisen käytöksen käsittelemisen ohjeisto haluttiin laatia mahdollisia esiin nousevia tilanteita ennakoiden ja niitä ennaltaehkäisten.

Pelkkä epäily epäasiallisesta tai vastuuttomasta käytöksestä oikeuttaa ottamaan asian puheeksi. Kunkin valtuustoryhmän, toimielimen ja työryhmän puheenjohtajistolla (puheenjohtaja, varapuheenjohtajat) on erityinen vastuu ja velvollisuus toisia kunnioittavan, avoimen ja osallistavan ilmapiirin luomisessa.

Kokouksissa puheenjohtaja huolehtii siitä, että kaikki osalliset tulevat kuulluiksi ja huomioiduksi. Luottamushenkilöinä toimittaessa mielipiteet saattavat törmäätä ja se voi aiheuttaa voimakkaita tunteita. Näissäkin tapauksissa tulee käyttäytyä asiallisesti. Tilanteet voidaan ratkaista erillisessä asiaa koskevassa keskustelutilaisuudessa. Työrauhan varmistamiseksi voidaan tarvittaessa järjestää iltakoulu, jossa käsitellään toimielimen työskentelyä koskevia periaatteita.

Puheenjohtajistot koulutetaan työrauhaa uhkaavien tilanteiden hallintaan muun perehdytyksen ohella. Kuntaan nimetään häirintäyhdyshenkilö/t, joihin voi olla yhteydessä kohdatessa epäasiallista käytöstä.

Ohjeiden luonnosten käsittely lautakunnissa, yhteistoimintaryhmässä ja henkilöstöjaostossa

Lautakunnilla on mahdollisuus käsitellä eettisiä ohjeita ja ohjetta epäasiallisen käytöksen käsittelemisestä luottamustoimielimissä marraskuun 2023 aikana. Lisäksi ohje tullaan käsittelemään yhteistoimintaryhmässä (YTR) ja henkilöstöjaostossa. Ohjeisto viimeistelemään saatujen huomioiden pohjalta ja se tuodaan päätöksentekoon lautakuntiin, kunnanhallitukseen ja valtuustoon alkuvuodesta 2024